

EN ARTIKEL UR:

MANAGEMENT

Nr 2 Juni 2014

of Innovation and Technology

EVENEMANG SOM LABORATORIUM

– sporten, staden och sökandet efter innovationskraft

av Karl Palmås

Evenemang som laboratorium

– sporten, staden och sökandet efter innovationskraft

Innovationsforskningen har börjat visa alltmer intresse för sportaktiviteter. Exempelvis har idrotts-evenemang börjat användas som tillfällen där innovationer kan utvecklas och testas. Detta är ett led i en utveckling där experimentella situationer skapas i vardagen.

av Karl Palmås

Akademiska studier av industriellt forsknings- och utvecklingsarbete har traditionellt fokuserat på sektorer som kännetecknats av generösa budgetar och storslagna projekt. I skenet av de senaste årens intresse för "snålare" utvecklingsprocesser har andra industrier hamnat under luppen. Ett exempel är sportindustrin, vars FoU-procedurer verkar ligga helt rätt i tiden.

Vad är det då som gör sportens värld så attraktiv? För det första kännetecknas sport-FoU av korta ledtider. Det tar årtionden att utveckla en ny flygplansmodell, flera år att uppgradera en bilplattform, men ofta endast månader att utveckla en ny sportprodukt. Kort sagt – när det gäller sportprodukter är törsten efter "det nya" viktigare än eventuella säkerhets- och kvalitetskriterier. Av samma skäl anses sportindustrin vara ivrig att testa nya teknologier, som ofta lånats från mer prominenta högteknologiska sektorer som flyg, försvar eller bioteknik.

Sportens roll i återuppfinnandet av uppfinnandet

För det andra har sportindustrin blivit ett paradigmiskt exempel på hur användare kan involveras i utvecklingsprocesser. En av 00-talets starkaste trender inom innovation management var diskussionen om användarledd och "demokratiserad" innovation, och denna utveckling bör man se i en bredare kontext av det som sociologen Nigel Thrift (2006) kallar "the reinvention of invention". Ett sätt att förstå detta återuppfinnande av uppfinnandet är att företagslaboratoriet i stor utsträckning avskaffats, och istället ersatts av temporära laboratorier som ligger närmare den tänkta användarens praktik.

Här bör man även väga in den roll som leken kommit att spela i samhället. Under merparten av 1900-talet låg leken utanför den formella ekonomin; det var någonting man med måttfullhet njöt av under sin fritid. Denna fritid var, i sin tur, inriktad på konsumtion,

och därmed strikt separerad från näringslivets produktiva verksamhet. Idag har fritiden och leken alltmer kommit att införlivas i näringslivets sökande efter innovation och kreativitet. Det är därför ingen slump att aktiviteter som ansågs farligt transgressiva under 1960-talet idag lyfts fram som kreativa föredömen.

Detta leder fram till en tredje förklaring till varför sportvärlden är intressant i kontexten av ett snålare FoU-klimat. Idrottsaktiviteter är ofta kopplade till specifika evenemang och dessa kan verka som laboratorier för tester av nya koncept och prototyper. Evenemang erbjuder innovationsföretag både synlighet och tillgången till en initierad användarbas. De möjliggör också att utvecklingsprocesser kan synkroniseras med successiva evenemang, vilket skapar tydliga deadlines och möjligheter för snabba iterationer.

Denna princip ligger till grund för Interreg-projektet EVINN – eventbaserad innovation – som involverar lärosäten, företag och andra intressenter i Aarhus, Göteborg och Oslo. Målet för projektet är bland annat att orkestrera innovationsprocesser, inom vilka evenemang ligger till grund för produkt- och tjänsteutveckling. I dagsläget har projektet redan gett upphov till nya affärer baserade på GPS-produkter för segling och under det kommande året kommer förhoppningsvis ytterligare idéer att kommersialiseras.

Hur orkestrera kreativa möten kring idrott?

Under EVINN-projektet har olika ansatser för detta orkestrerande av innovation testats. Projektet inleddes med en innovationsworkshop i Aarhus, som hölls 2012 i anslutning till ungdoms-EM i segling. Som ett led i strävan att komma användare så nära som möjligt stod seglingsklubben Sailing Aarhus som värd för en endagsworkshop. Detta är kännetecknande för den roll som idrottsklubbar kan spela i dessa sammanhang. I sin egenskap av ideella organisationer kan de inte gå in i kommersiella utvecklingsprocesser,

”Under merparten av 1900-talet låg leken utanför den formella ekonomin; det var någonting man med måttfullhet njöt av under sin fritid. Idag har fritiden och leken alltmer kommit att inlemmas i näringslivets sökande efter innovation och kreativitet”

men de fungerar som utmärkta "magneter" för kompetens och engagemang.

Workshopen, som utgick från en önskelista för vilka innovationer som seglingsporten är i behov av, samlade utöver idrottsutövare även deltagare från såväl akademi som från lokalt näringsliv. Workshopen följdes av en session där deltagarna tilläts erfara sporten på nära håll. Den konkreta upplevelsen tilläts alltså spela en viktig roll i EVINNs innovationsprocesser – tanken är att detta skall ge företrädare från näringsliv och innovationssystemet en bättre förståelse för marknaden. Upplevelsen syftar även till att helt enkelt få aktörer som inte tidigare förts samman att närma sig varandra. Här finns alltså en implicit tanke om att dessa workshops kan skapa nya kopplingar i de olika parternas relationsnätverk och på så vis ge upphov till nya affärer.

Ett annat test av tanken kring event-baserad innovation hölls i mars 2013, i anslutning till inomhus-EM i friidrott i Göteborg. Här byggde värden, Göteborg & Co, vidare på erfarenheterna från Aarhus. Den upplevelsefokuserade ansatsen behölls – halvvägs genom workshopen inbjöds deltagarna att uppleva friidrotts-EM på plats. Målet med Göteborgsworkshopen var att hålla diskussionen relativt öppen under förmiddagen – det fanns alltså ingen representant från friidrotten som presenterade en önskelista på lösningar på specifika problem. Istället förmedlades en samling utmaningar för friidrotten, vilka förväntades finnas i deltagarnas sinnen under erfarenheten av evenemanget. Syftet med detta var att hålla diskussionen så öppen som möjligt – finns det möjlighet att "överraska" kunden (i detta fall friidrotten) med radikala lösningar som den inte visste att den behövde? Följaktligen genererades idéer som låg längre från kommersialisering än de som vaskades fram i Aarhus.

En annan slutsats från detta test var att erfarenhetsaspekten inte gav samma effekt som i Aarhus. Istället för att strukturera ett möte kring "låg hängande frukter" som kunde bli affärer – motsvarande den önskelista som hade presenterats av seglingens företrädare i Aarhus – blev erfarenheten alltför styrande. De idéer som genererades under workshopen i Göteborg blev utvärderingar eller vidareutvecklingar på de lösningar som redan användes under inomhus-EM.

Staden som laboratorium

Under inomhus-EM stod det kommunala bolaget Göteborg & Co som värd för workshopen och detta är i linje med den roll som stadsförvaltningar spelar i försöken att generera innovationer utifrån sportaktiviteter och idrottsevenemang. Göteborgs tidigare erfarenhet på området är betydande. Efter friidrotts-VM 1995 stod det klart att kommunen har mycket att vinna på att alliera sig med idrottsförbund. Evenemanget blev dyrt för Svenska Friidrottsförbundet, men en vinstaffär för staden. Sedan dess har olika

samarbetsformer utvecklats, i vilka idrottsförbunden står för den formella ansökan om att arrangera evenemang och kommunerna etablerar bolag som kan sköta de kommersiella aspekterna av evenemangen.

Just sådan organisering av offentlig-privata samarbete är typisk för en styrning av städer som gått från "managerialism" till "entrepreneurialism". Som ett led i denna förändring har den rationalistiska stadsplaneringen av en urban region förskjutits mot mer "spekulativa" försök att skapa platser där något kreativt väntas hända. Ett för EVINN närbesläktat exempel på detta är österrikiska alporten Schladming, där man investerat i en telekom-infrastruktur som möjliggör att platsen används som en testbädd för innovatörer. Schladming blir därmed inte bara intressant för evenemangsarrangörer utan också för företag som vill testa sina prototyper på besökare. För att återknyta till resonemanget ovan: Schladming är en plats som kan omvandlas till ett temporärt laboratorium.

Skärningspunkten mellan innovation och idrott är i många avseenden illustrativ för det samtida sökandet efter nya metoder för att generera innovationer. Som vi redan sett kan idrotten utgöra ett effektivt sätt att mobilisera intresse och passion hos de användare som näringslivet alltmer vill närma sig. Dessutom framträder rumslighet som en central aspekt av återuppfinnandet av uppfinnandet. Experimentella situationer måste, så att säga, äga rum, och städer har alltmer blivit delaktiga i skapandet av dessa innovativa arenor. ●

Vidare läsning

Burt, R.S. (2000) "The network entrepreneur", i R. Swedberg (red). *Entrepreneurship. The social science view*. Oxford, Oxford University Press, sid 281-307.

Harvey, D. (1989) "From managerialism to entrepreneurialism: the transformation of urban governance in late capitalism". *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, Vol. 71, Nr. 1.

Palmås, K. (2014) "From criminality to creativity: how studies of surfer subcultures reinvented invention", *Sport in Society*, Vol. 17, Nr. 9.

Thrift, N. (2006) "Re-inventing invention: New tendencies in capitalist commodification", *Economy and Society*, Vol. 35, Nr. 2.

Karl Palmås

Docent, Innovation,
entreprenörskap och
samhällsförändring,
Chalmers tekniska högskola
Gästforskare på
Institutionen för kost- och
idrottsvetenskap, Göteborgs
Universitet.

Fotograf Catharina Fyrberg

Kontakt: 031 772 8345
karl.palmas@chalmers.se

Karl Palmås studerar hur innovations- och
entreprenörskapsprocesser bidrar till görandet av
samhället. Han inleder just ett projekt kring sociala
innovationer och urbana utmaningar.

Posttidning B

Ny läsare/Adressändring

Vid adressändring var god skicka sista sidan utan kuvert till Stiftelsen IMIT, Jennie Björk, 412 96 Göteborg
Adressändring kan även göras via www.imit.se

Namn:

Företag:

Adress:

Postnr:

Postadress:

HUVUDMANNAORGANISATIONER

Chalmers tekniska högskola, *Chalmers*
Lunds Tekniska Högskola, *LTH*
Institutet för företagsledning vid
Handelshögskolan i Stockholm, *IFL*
Kungliga Tekniska högskolan, *KTH*

HUVUDMÄN

Per-Jonas Eliäson, *IFL vid Handelshögskolan i Stockholm, professor*
Roland Fahlin, *Roland Fahlin AB*
Göran Harrysson, *AB Tetra Pak*
Staffan Håkanson, *Staffan Håkanson Konsult AB*
Anders Karlström, *Chalmers*
Karin Markides, *Chalmers, rektor*
Stephan Müchler, *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren*
Joakim Nelson, *Sony Mobile*
Hans Persson, *AB Volvo Technology*
Henrik Pålsson, *Ericsson Consumers Lab*
David Sonnek, *SEB Venture Capital, professor*
Fredrik Vernersson, *Booz & Company*

STYRELSE

Hans Sjöström, *SKF, ordförande IMIT*
Anders Axelsson, *LTH, rektor*
Björn Hårsman, *KTH, professor*
Per Ewing, *IFL vid Handelshögskolan i Stockholm, affärsansvarig*
Magnus Karlsson, *Ericsson, professor*
Mats Magnusson, *IMIT, föreståndare*
Per Svensson, *Chalmers, prefekt*
Eva Wigren, *Teknikföretagen, avdelningschef*

Revisorer:

Hans Gavin, *Ernst & Young AB*
Maria Sköld, *Ernst & Young AB*

IMIT-FELLOWS

Aktiva

Sverker Alänge, *Chalmers, docent*
Lars Bengtsson, *LTH, professor*
Ola Bergström, *GU, professor*
Tomas Blomquist, *UmU, professor*
Sofia Börjesson, *Chalmers, professor*
Erik Bohlin, *Chalmers, professor*
Mats Engwall, *KTH, professor*
Johan Frishammar, *LTU, professor*
Ove Granstrand, *Chalmers, professor*
Tomas Hellström, *LU, professor*
Merle Jacob, *LU, professor*
Staffan Jacobsson, *Chalmers, professor*
Christer Karlsson, *CBS, professor*
Anders Kinnander, *Chalmers, professor*
Jens Laage-Hellman, *Chalmers, docent*
Jan Lindér, *Chalmers, doktor*
Åsa Lindholm Dahlstrand, *LU, professor*
Jan Löwstedt, *SU, professor*
Mats Magnusson, *KTH, professor*
Thomas Magnusson, *LiU, docent*
Maureen McKelvey, *GU, professor*
Annika Olsson, *LTH, professor*
Magnus Persson, *Chalmers, doktor*
Birger Rapp, *IMIT, professor*
Anders Richtnér, *HHS, docent*
Sören Sjölander, *Chalmers, professor*

Martin Sköld, *HHS, docent*
Per Svensson, *Chalmers, doktor*
Jonas Söderlund, *BLiU, professor*
Fredrik Tell, *LiU, professor*
Lotta Tillberg, *IMIT, doktor*
Lars Trygg, *Chalmers, docent*
Mats Winroth, *Chalmers, professor*
Rolf Wolff, *EBS, professor*
Pär Åhlström, *HHS, professor*
För en komplett förteckning över alla IMIT-fellows se: www.imit.se

Adjungerade:

Armand Hatchuel, *Ecole des Mines, professor*
Astrid Heidemann Lassen, *Aalborg University, associate professor*
Anders Ingelgård, *AstraZeneca, DU, docent*
Paul Lillrank, *Aalto University, professor*
Bertil I Nilsson, *Resursbruket AB, tekn lic*
Rami Shani, *Cal Pol Tec, professor*

ORGANISATION

Föreståndare:

Mats Magnusson

Stabsfunktioner:

Redovisning: Carina Blomkvist
Projekt- och ekonomistyrning: Bengt Karlsson
Kontorschef Göteborg: Lucas Hörte

Möjlighet att ansöka om satsningsmedel för nya forskningsprojekt

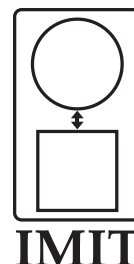
Du som är forskare inom området "Innovation and Technology Management" vet väl att du kan ansöka om satsningsmedel från IMIT för arbete med större ansökningar, pilotprojekt, eller andra typer av aktiviteter som syftar till uppstart av nya projekt och som kan vara svåra att finna annan finansiering för. IMIT har ingen formell utlysning av dessa satsningsmedel utan ansökningar kan lämnas in när som helst under året. Ansökningar innehållande projektbeskrivning och budget bör ej överstiga tre sidor och skickas till IMITs föreståndare Mats Magnusson (mats.magnusson@imit.se). Beslut om finansiering fattas vanligen vid påföljande styrelsemöte. Några exakta undre eller övre gränser avseende projektomslutning finns ej, men en vanlig nivå på hittills beviljade ansökningar är 100-300 kkr.

Stiftelsen IMIT är ett forskningsinstitut

Stiftelsen IMITs målsättning är att bedriva och stödja forskning och utveckling inom teknisk, industriell och administrativ förnyelse, samt att utföra utbildningsinsatser inom detta område. Bakom stiftelsen IMIT står IFL vid Handelshögskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola, Kungliga Tekniska högskolan och Lunds tekniska högskola.

IMITs forskning behandlar först och främst hur teknisk utveckling kan nyttiggöras genom tillförsel av industriell och ekonomisk kunskap, exempelvis inom områdena projektledning, produktionsledning, samt ledning och organisering av innovationsverksamhet. IMIT bidrar till att sprida kunskap genom forskningsprojekt, magasinet "Management of Innovation and Technology", och genomförande av seminarier, workshops och konferenser för såväl forskare som verksamma i industrin.

För mer information om IMITs verksamhet se www.imit.se

Vi berättar gärna mer om vår verksamhet och vad vi kan göra i samarbete med er.

Stiftelsen IMIT, 412 96 Göteborg. Besöksadress: Chalmers, Vera Sandbergs Allé 8. Telefon 031-772 12 20

LÄS MER PÅ WWW.IMIT.SE